

**การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงาน  
ของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2\***  
BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR INCREASING PERFORMANCE OF  
JUVENILE AND FAMILY COURT OFFICERS SECTOR 2

อรพิน ตันติวิรุฬห์, สุรพล สุษะพรหม, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง  
Orapin Tantivirun, Surapon Suyaporn, Kietsisak Suklueang  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
Mahachulalongkornrajavidyalaya University  
Corresponding Author E-mail: Oprin25@gmail.com

**บทคัดย่อ**

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการปฏิบัติงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน 3. นำเสนอการบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 ใน 4 จังหวัดคือ ระยอง ชลบุรี จันทบุรี และนครนายก เนื่องจากเป็นพื้นที่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีอัตราเติบโตสูงในด้านการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ประชากรมีอาชีพเกษตรกร แต่มีผู้อพยพเข้ามาประกอบอาชีพ มีประชากรย้ายเข้ามามากขึ้น ทำให้เริ่มมีปัญหาสังคม ยาเสพติดและปัญหาครอบครัว เพิ่มมากขึ้นจึงนำมาสู่การวิจัยในครั้งนี้ โดยประชากรคือบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวใน 4 จังหวัด จำนวน 350 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 187 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน สันทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.52) 2. วิเคราะห์ทางสถิติปัจจัยส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 พบว่า 1) การบริหารจัดการองค์กร มี 2 ด้าน (R Square=0.689) คือ ด้านการประสานงาน และการจัดองค์กร 2) หลักสาราณียธรรม 6 มี 4 ด้าน (R Square= 0.84 1) คือ ทิฏฐิสามัญญตา เมตตากายกรรม สาธารณโภคี เมตตามโนกรรม 3) การบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย การปฏิบัติในองค์ความรู้รวม 3 ด้าน คือ การปฏิบัติด้วยเมตตา สร้างสังคมคุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี

**คำสำคัญ:** การบูรณาการ; หลักสาราณียธรรม 6; การปฏิบัติงาน; ศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2

## Abstract

This research article aimed to 1. study performance and factors affecting performance. 2. To present the Buddha dhamma integration of the Juvenile and Family Court personnel in region 2, in which 4 provinces, namely Rayong, Chonburi, Chanthaburi and Nakhon Nayok was which they have potential not only are areas near Bangkok but also have high growth rates in tourism and industry, the population is a farmer, but there are more immigrants move from another place for working occupations. More people are moving in, which has increased social problems, drugs, and family problems, therefore leading to this research. The population case comprised 350 juvenile and family court personnel in 4 provinces; 187 samples and 18 key informants or people were obtained. 9 experts conducted focus group discussions.

The results showed that 1. Operational level of personnel Overall, it was at the highest level ( $\bar{X}$  = 4.52). 2. Statistical analysis of factors that significantly affected performance at the 0.05 level found that 1) There were 2 aspects of organizational management R Square= 0.689), which were co-ordination and organizational management 2) The Saraniyadhamma 6 has 4 aspects (R Square= 0.84) 1) namely, Ditthisāmaññitā, Metta-kaya-karma Sadharana-bhogita, Metta-mano-kamma. 3) The integration of the Saraniya dhamma 6 consists of practice in the body of knowledge in 3 areas. It is to practice kindness, create a moral society, and keep pace with technology.

**Keywords:** Integration; Saraniyadhamma 6; Performance; Juvenile and Family Court Sector 2

## บทนำ

ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษในศาลยุติธรรม มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เยาวชน ผู้กระทำความผิดโดยมีแนวคิดที่ว่า “รัฐในฐานะผู้ปกครอง มีอำนาจที่จะเข้าแทรกแซงครอบครัวเมื่อครอบครัวมีปัญหาหรือทำหน้าที่บกพร่อง” (อภิรดี โพธิ์พร้อม, 2554) การนำหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเทียบเท่าาระดับสากล การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ที่ถูกออกแบบขึ้นจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) (จิรนิติ หะวานนท์, 2556) ทำให้การปฏิบัติงานของ

บุคลากรศาลเยาวชนฯ มีหลักการที่แตกต่างจากศาลอาญาที่ตัดสินคดีตามผลของความรุนแรงแห่งเจตนาที่กระทำ แต่กลับพิจารณามุ่งในการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางภายใต้ความร่วมมือของทุกองคาพยพในสังคมเพื่อให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลแห่งการแก้ไขปัญหา (สำนักงานศาลยุติธรรม สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์, 2552)

ศาลเยาวชนและครอบครัว 4 จังหวัดในภาค 2 อันได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และนครนายก เป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยว และเขตอุตสาหกรรมที่กำลังมีความเจริญ ผู้คนเริ่มสนใจย้ายถิ่นฐานเข้าไปพักอาศัยมากขึ้น ซึ่งมีกลุ่มผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว ด้านอุตสาหกรรม มีนิคมอุตสาหกรรม ผู้ใช้แรงงานเพิ่มมากขึ้น และกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ปัญหาทางสังคมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว หรือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากภาวะโควิด-19 ระบาด ยิ่งทำให้ปัญหาเศรษฐกิจรุนแรงขึ้น คนตกงาน และเกิดภาวะยากลำบากทางการทำมาหากิน ทำให้เด็กถูกใช้ให้กระทำความผิดเพิ่มขึ้น การปรับปรุงด้านกฎหมายในเรื่องการจับกุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีเงื่อนไขในการปฏิบัติทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ มีการประสานงานผิดพลาดและมีเหตุให้ละเมิดสิทธิเด็กหรือวิธีการจับกุมไม่ถูกต้อง เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง สาเหตุการเกิดภาวะโรคระบาดจาก Covid-19 ตามมาตรการการควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุข ในช่วงปี 2563-2565 ทำให้ศาลฯ ต้องปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานโดยนำระบบการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ ดังนั้น จึงมีการพัฒนาระบบพิจารณาคดี การสืบพยาน การรายงานตัว รวมถึงการประชุมโดยระบบ Zoom Meeting, Line Meeting หรือทางโทรศัพท์วีดิทัศน์ (Video-call) ทำให้ต้องมีการพัฒนาความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสารให้แก่บุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ เพราะปัญหาการบริหารจัดการเกี่ยวกับงานคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวในภาค 1-2 ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (ภัทรพร สันตธาตาพร และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2561) จากปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นมาก จึงนำไปสู่ปัญหาในการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานถูกกำหนดให้ปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ของศาลยุติธรรม คือ เชื่อมมั่นศรัทธาในการอำนวยความยุติธรรม(Trusted Justice) ความเชื่อถือในระดับสากล (Reliability) ดำเนินงานอันเป็นมาตรฐาน (Uniformity) พัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability) เปลี่ยนผ่านสู่นาคต (Transformity) แต่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายต้องขึ้นกับการบริหารจัดการองค์กร ศาลทุกแห่งมีหลักการบริหารแบบราชการ ระบบการบริหารที่ใช้ในการวิจัยคือ POSDCo (Adison, 2019) เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ และมีการใช้งานมานานซึ่งทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การ

อำนาจการและการประสานงาน และนำหลักธรรมอันได้แก่ สาราณียธรรม 6 ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึงกัน ธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี อันประกอบด้วยเมตตา ภายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี และทิวฐีสามัญญตา (ที่.ปา. 11/317/257) มาบูรณาการเพื่อให้ห้องความรู้ในการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ชุมชนและหน่วยงานราชการอื่นเช่น ศูนย์ฝึกอบรมและสถานพินิจ ตำรวจ อัยการ มีการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการประสานงาน โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจทั้งในเรื่องกฎระเบียบ ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ ยุติธรรมไม่มีอคติ และมีความเมตตาทั้งกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำ ความผิดและคู่ความ หรือบุคลากรด้วยกัน เพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์คือเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดีและมีชีวิตที่ปกติสุขในสังคม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่การวิจัยเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมถึงการนำเสนอ การบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัว

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ระหว่าง การวิจัยเชิงประมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

#### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ บุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัว 4 จังหวัดในภาค 2 ได้แก่ ระยอง ชลบุรี จันทบุรี นครนายก จำนวน 350 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) กำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่ม

ตัวอย่างจำนวน 187 คน การสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) (สงศรี ชมภูวงศ์, 2559)

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารจำนวน 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 5 คน กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 4 คน กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน รวมเป็นจำนวน 18 รูปหรือคน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure in-depth interview) มีการนำเสนอพิจารณาด้านเนื้อหาและโครงสร้าง ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) หาดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ไม่ต่ำกว่า 0.80 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าคือ 0.991

#### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การปฏิบัติงาน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ โดยวิธีอุปนัย (Inductive Approach) (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2529)

### ผลการวิจัย

การปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 พบว่า มี 5 ด้าน คือ 1. ด้านเชื่อมั่นศรัทธาการอำนวยความสะดวก (Trusted Justice) 2. ด้านความเชื่อถือในระดับสากล (Reliability) 3. ด้านการดำเนินงานอันเป็นมาตรฐาน (Uniformity) 4. ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability) 5. ด้านการเปลี่ยนผ่านสู่อนาคต (Transformity) พบว่า บุคลากรมีระดับการปฏิบัติทั้ง 5 ด้าน ปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2

| การปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2         | ระดับการปฏิบัติ |      |           |
|--|-----------------|------|-----------|
|  | $\bar{X}$       | S.D. | แปลผล     |
| 1.ด้านเชื่อมั่นศรัทธาการอำนวยความสะดวก (Trusted Justice) | 4.59            | 0.59 | มากที่สุด |
| 2.ด้านเชื่อถือในระดับสากล (Reliability)                  | 4.60            | 0.56 | มากที่สุด |
| 3.ด้านการดำเนินงานอันเป็นมาตรฐาน (Uniformity)            | 4.51            | 0.61 | มากที่สุด |
| 4.ด้านพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability)                   | 4.41            | 0.65 | มาก       |
| 5.ด้านการเปลี่ยนผ่านสู่อนาคต (Transformity)              | 4.50            | 0.63 | มาก       |
| ภาพรวม   | 4.52            | 0.56 | มากที่สุด |

จากตารางที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.52, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability) และ ด้านการเปลี่ยนผ่านสู่อนาคต (Transformity) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากที่สุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 มี 2 ตัวแปรคือ 2.1 การบริหารจัดการองค์กร 2.2 หลักสารานิยธรรม 6 รายละเอียดในแต่ละตัวแปรมีระดับการปฏิบัติ เชิงปริมาณดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการองค์กร มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มี 5 ด้านคือ ด้านการวางแผน (Planning) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.27, S.D.=0.75) พัฒนาความรู้สอดคล้องกับงาน พัฒนาเทคโนโลยีให้องค์กรมีความทันสมัย สร้างความผูกพันต่อองค์กร ดำเนินงานชัดเจนวางกลยุทธ์เหมาะสม มีตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ด้านการจัดองค์กร (Organizing) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.29, S.D.=0.73) มีความชัดเจนในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง กำหนดภารกิจอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ จัดการประสานงานเพื่อมีความคล่องตัว จัดองค์กรสอดคล้องกับภารกิจ มีการกระจายอำนาจให้กลุ่มงานได้ปฏิบัติโดยการประชุมร่วมกัน ด้านการจัดบุคลากร (Staffing) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.36, S.D.=0.70) จัดอบรมก่อนการปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผน เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติ รับผิดชอบ หน้าที่ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร พัฒนาความรู้มีความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการอำนวยการ (Directing) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.43, S.D.=0.66) รักษากฎระเบียบ มีกรอบเวลาและเป้าหมายในการปฏิบัติ ตรวจสอบความถูกต้องมีมาตรฐานเป็นไปตามนโยบาย ประชาสัมพันธ์เผยแพร่การทำงาน ให้ประชาชนเข้าถึงและเข้าใจในขั้นตอนการติดต่อ ด้านการประสานงาน (Co-ordinating) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.43, S.D.=0.62) ประสานงานงานคดีและงานกิจกรรมด้วยช่องทางต่าง ๆ ด้วยการสื่อสารที่เหมาะสม สะดวก รวดเร็ว มีความโปร่งใสลดความซ้ำซ้อน

2.2 หลักสารานิยธรรม 6 พบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.54, S.D.=0.53) ประกอบด้วย ด้านเมตตาทายกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.59, S.D.=0.60) ใส่ใจคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ปฏิบัติเต็มที่ รวดเร็ว ด้วยความสุภาพ มีบุคลิกเหมาะสมให้เกียรติอำนวยการความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านเมตตาจริกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.57, S.D.=0.58) ฝึกทักษะการสื่อสาร ปฏิบัติงานด้วยความอดทน ใจกว้างสุภาพ เว้นจากการพูดปด เว้นจากคำหยาบ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากคำพูดเพื่อเจ้า ให้คำแนะนำข้อคิดความเห็นที่

เป็นประโยชน์ พุดให้กำลังใจแก่ผู้อื่นเมื่อประสบความสำเร็จทุกซัด้วยเมตตา ด้านเมตตาตามโนกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}= 4.51, S.D.=0.58$ ) จัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีจิตเมตตาปรารถนาดีในการปฏิบัติงาน ถือศีล 5 มีความสุจริตใจ มีการปลูกฝังอบรมคุณธรรม จริยธรรมผ่านกิจกรรมสม่ำเสมอ ด้านสาธารณโภคี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}= 4.45, S.D.=0.66$ ) ใช้หรือแบ่งปันสิ่งของ มีน้ำใจมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีจิตสาธารณะในการคิดทำกิจกรรมเพื่อสังคม จัดสิ่งแวดล้อมบริเวณศาลให้ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด มีความพร้อมในด้านวัสดุ อุปกรณ์ แบ่งปันเรียนรู้ประสบการณ์ มีจิตสาธารณะอุทิศเพื่อส่วนรวม ด้านศีลสามัญญตา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}= 4.61, S.D.=0.48$ ) รักษากฎเกณฑ์ ระเบียบ วินัย ประชุมแนะนำ อบรมกฎระเบียบสม่ำเสมอ ให้เกียรติและรักษาความประพฤติเหมาะสม มีคุณธรรม รักษาเกียรติ ไม่มีอคติ ด้านทิวาสัญญา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}= 4.52, S.D.=0.59$ ) เชื่อมั่นในหลักการทำงานร่วมกัน พัฒนางานรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง ประชุมปรับความคิดเป็นแนวเดียวกัน ปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามพันธกิจ ร่วมหาข้อสรุป แนวทางปฏิบัติร่วมกัน

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

**ตารางที่ 2** แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัว ภาค 2

| ตัวแปรการบริหารองค์กร  | B     | Std. Error | Beta  | t        | Sig. |
|--|-------|------------|-------|----------|------|
| การประสานงาน (X15)   | 0.595 | 0.054      | 0.660 | 10.981** | .000 |
| การจัดองค์กร (X12)   | 0.166 | 0.047      | 0.215 | 3.573**  | .000 |
| Multiple R= 0.830 R Square= 0.689 Adjusted R Square=0.685 Std. Error=0.315 |       |            |       |          |      |
| ตัวแปรหลักสารานิยธรรม  |       |            |       |          |      |
| ด้านทิวาสัญญา (X26)  | 0.389 | 0.060      | 0.407 | 6.458**  | .000 |
| ด้านเมตตากรรม (X21)  | 0.193 | 0.049      | 0.204 | 3.918**  | .000 |
| ด้านสาธารณโภคี (X24)   | 0.162 | 0.053      | 0.190 | 3.033**  | .003 |
| ด้านเมตตาตามโนกรรม (X23)   | 0.179 | 0.064      | 0.186 | 2.785**  | .006 |
| ค่าคงที่ (Constant)  | 0.352 | 0.140      |       | 2.516*   | .013 |

Multiple R=0.917 R Square=0.841 Adjusted R Square = 0.838 Std. Error = 0.226  
\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, \*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ตัวแปรการบริหารองค์กรได้ปัจจัย 2 ด้านและตัวแปรสารานิยธรรม 6 มีปัจจัย 4 ด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ส่วนสารานิยธรรม 6 คือ ทิวาสัญญา เมตตากรรม เมตตาตามโนกรรม สาธารณโภคี ส่วนเมตตาวัจกรรมไม่ส่งผลเนื่องจากการใช้การประชุมและหาข้อยุติโดยไม่ใช้การลงคะแนนยังไม่สามารถปฏิบัติได้จริงและศีล

สามัญญตาเป็นการเสนอให้มีการรักษาศีลและใช้อบรมให้เด็กนำไปปฏิบัติหรือให้เด็กบรรพชาสามเณรซึ่งยังทำได้น้อย

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 จากการบริหารองค์กรได้ปัจจัย 2 ด้านและสาราณียธรรม 6 มีปัจจัย 4 ด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานจึง ได้ผลสรุปจากการบริหารคือ การจัดองค์กร และการอำนวยความสะดวกซึ่งสามารถสรุปได้เป็น การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายอบรม พัฒนาจริยธรรม ปรับปรุงการทำงานโดยกระจายอำนาจและกำหนดกรอบเวลา พัฒนาเทคโนโลยี ส่วนสาราณียธรรม 6 คือ ทัศนวิสัยสามัญญตา เมตตาทายกรรม เมตตาเมตตากรรม สาธารณโภคี สามารถสรุปได้คือ การปฏิบัติด้วยเมตตาที่มีจิตปรารถนาดี สร้างกิจกรรมในการทำงานร่วมกันทั้ง การแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน ทำจิตอาสา แบ่งปันสิ่งของและความรู้ให้แก่บุคคลอื่นมีความเป็นมิตรซื่อสัตย์ ไม่มีอคติ จึงสรุปเป็นองค์ความรู้ คือ ปฏิบัติด้วยเมตตา สร้างสังคมคุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี

### อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 ดังแสดงรายละเอียดใน 5 ด้านได้ ดังต่อไปนี้

1.1 การอำนวยความสะดวกยุติธรรม (Trusted Justice) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.59, S.D.=0.60) สนับสนุนใกล้เคียงเพื่อยุติคดี เน้นการประนีประนอม มีมาตรฐานกำหนดกรอบเวลาและขั้นตอนการดำเนินคดีชัดเจน ยึดหลักความเป็นธรรม ประชุมร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการพิจารณาคดี ซื่อสัตย์เที่ยงตรง รวดเร็ว มีจริยธรรม รักษาความเป็นกลางปราศจากอคติ

1.2 ความเชื่อมั่นในระดับสากล (Reliability) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.60, S.D.=0.56) กระบวนการพิจารณาคดี รวมทั้งมาตรการก่อนและหลังคำพิพากษามีความเที่ยงตรงและเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ลดขั้นตอนในการปล่อยตัวชั่วคราว เพื่อลดการคุมขังแต่มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยต่อโจทก์และพยาน มีความน่าเชื่อถือในด้านความเที่ยงธรรม ไม่มีอคติ ปฏิบัติด้วยความรู้ความเข้าใจในตัวบทกฎหมายอย่างถ่องแท้ เสมอภาคและรักษาสិทธิส่วนบุคคล พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.3 ดำเนินงานอันเป็นมาตรฐาน (Uniformity) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.51, S.D.=0.61) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ระบบการปฏิบัติงานมาตรฐาน จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน จัดระบบให้ความสะดวก รวดเร็วแก่ผู้ติดต่องาน ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=4.41$ , S.D.=0.65) วิธีปฏิบัติในคดีอาญามีความยืดหยุ่นแตกต่างจากศาลอื่นแต่ยังคงตรวจสอบได้ ศาลเยาวชนฯมีความสำคัญในการดูแลความสงบเรียบร้อย นอกเหนือจากศาลอาญา และศาลแพ่ง ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติให้เยาวชนเป็นคนดีของสังคม ปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรให้รักความซื่อสัตย์ ส่งเสริมการประสานงาน แลกเปลี่ยนความรู้ สร้างความเข้าใจด้านกฎหมายและสิทธิเด็กและเยาวชน

1.5 เปลี่ยนผ่านสู่อนาคต (Transformity) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=4.41$ , S.D.=0.65) จัดระบบการพิจารณาคดีผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (COJ) ที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพและคงความยุติธรรม อบรมความรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุง การปฏิบัติงานให้ทัดเทียมนานาชาติ การให้บริการผ่านอิเล็กทรอนิกส์ (E-Service) ใน ขบวนการรายงานตัว ติดตามคดี ปรับกฎหมายให้รองรับการใช้งานผ่านเทคโนโลยี เชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อเข้าถึงฐานข้อมูล (Big Data) ทั่วประเทศ ลดขั้นตอน ประหยัดเวลา ลดค่าใช้จ่าย ให้ความสะดวกรวดเร็ว ลดข้อผิดพลาด

จากการศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการองค์การอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงารัตน์ มาประณีต (2560) ในเรื่องการมีคุณธรรม จริยธรรมวางตนเป็นแบบอย่างมีความผูกพันในงาน มีวุฒิภาวะควบคุมอารมณ์มีทัศนคติเชิงบวก มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานของภัทรพร สันตธาตาพร และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2561) ที่กล่าวถึงปัญหาการประสานงาน การดำเนินคดีมีระยะเวลาพิจารณาคดีไม่เท่ากัน มีปัญหาล่าช้า โดยประสบกับอุปสรรคด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้เหมาะสม แม้จะมีการพิจารณาคดีแบบต่อเนื่องแล้วก็ตาม การอำนวยความสะดวกยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพดีพอ เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านทนาย ไม่ได้เข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจัง และหลักสารณียธรรม 6 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิบูลย์ธรรมสถิต ฐิตสุโข (ยังบุญส่ง) (2561) เรื่องควรยินดีให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำสุภาพ ให้เกียรติและปฏิบัติเสมอภาค เน้นจัดสาธารณูปโภคเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น จากกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติอยู่ที่ระดับมากที่สุดทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสาธารณูปโภค การปฏิบัติอยู่ที่ระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆอยู่ที่ระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 จากการศึกษาศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลฯ พบว่า ในด้านการบริหารจัดการองค์การ ระดับการปฏิบัติกลุ่มตัวอย่างมีเพียง 2 ด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญที่

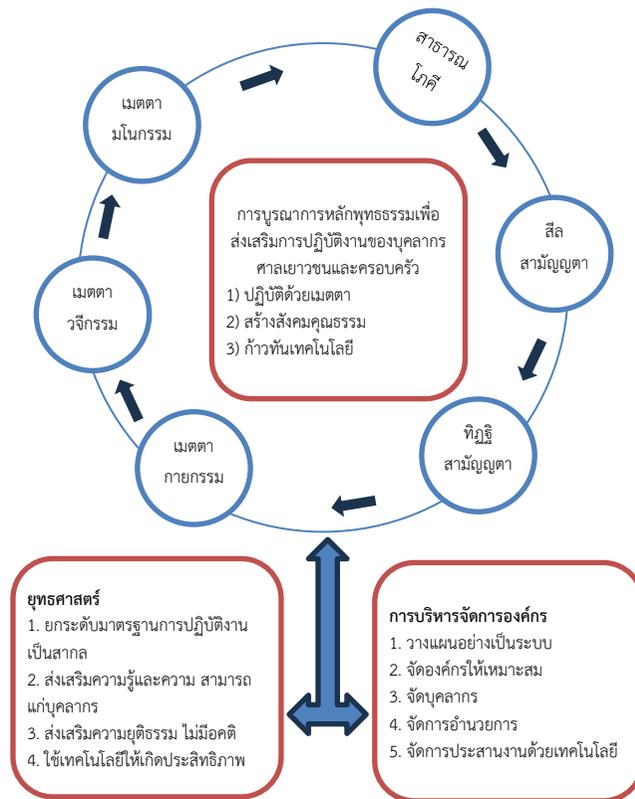
ระดับ 0.01 คือ การประสานงาน และการจัดองค์กร และหลักสาราณียธรรม 6 ระดับการปฏิบัติกลุ่มตัวอย่างมีเพียง 4 ด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 คือ ด้านทฤษฎีสัมมัญญาตา ด้านเมตตาทายกรรม ด้านสาธารณโภคี และด้านเมตตามโนกรรม **ตารางที่ 3** แสดงเมตริกการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 ที่มีปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญจากตัวแปรอิสระ 1.การบริหารจัดการองค์กร 2. หลักสาราณียธรรม 6

| ด้านที่ 1           | การประสานงาน  | การจัดองค์กร   |
|---------------------|---|--|
| ด้านที่ 2           |   |  |
| ด้านทฤษฎีสัมมัญญาตา | ทำงานด้วยความเห็นชอบร่วมกัน   | จัดขั้นตอนการปฏิบัติด้วยเชื่อมั่นในหลักการทำงานร่วมกัน   |
| ด้านเมตตาทายกรรม    | กระทำด้วยความเมตตา มีความตั้งใจร่วมมือทำประโยชน์ แก้ไขปัญหา ประชุมปรึกษาหารือ | ใส่ใจคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ กระจายอำนาจให้กลุ่มงานและปฏิบัติต่อกันด้วยความสุภาพ |
| ด้านเมตตามโนกรรม    | มีจิตปรารถนาดีในการอบรมให้เด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนดี            | ให้กลุ่มงานจัดกิจกรรมอบรมบำบัด ฟื้นฟู ด้านคุณธรรม สุจริต แก่เด็กและเยาวชน                                  |
| ด้านสาธารณโภคี      | จัดกิจกรรมสาธารณกุศล ดูแลให้ความรู้และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตามสมควร          | จัดอบรมให้เด็กและเยาวชนมีสัมมาอาชีพ เพื่อพัฒนาตนในทางสุจริต  |

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2

ได้จากการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสรุปองค์ความรู้ได้ 3 ด้านคือ 1) การปฏิบัติด้วยเมตตา การนำหลักเมตตามาใช้ในการทำงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัว มุ่งเน้นการปรารถนาดีและการอบรมเยาวชนให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ทำงานด้วยความตั้งใจและมีจริยธรรม นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคลากรมีทัศนคติที่เป็นเอกภาพและเห็นอกเห็นใจกัน ซึ่งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตทางจิตใจของเยาวชน 2) สร้างสังคมคุณธรรม แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นคนดี มีชีวิตเป็นปกติสุข สร้างทัศนคติเชิงบวก 3) ก้าวทันเทคโนโลยี ฝึกอบรมพัฒนาให้พร้อมในการปฏิบัติงานผ่านเครือข่ายการสื่อสารด้วยระบบที่ปลอดภัยเข้าถึงข้อมูล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการพิจารณาคดี ติดตามงานคดี รายงานตัวและการประชุม

## องค์ความรู้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

**สรุปได้ว่า** การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากร ศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2” มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการองค์กร + หลักสาราณียธรรม 6 = การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2) ดังต่อไปนี้

พุทธธรรม คือ หลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อความสามัคคีเป็นธรรมหมวดหนึ่งที่น่ามาบูรณาการเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อ มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนด้วยความเมตตา ปราบปรามดี ไม่อคติ ร่วมกันปรึกษาหารือให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรม รักษาเกียรติรักษาระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อ มีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่นและ มีความสามัคคีร่วมมือกันในการทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ พัฒนาตนเอง

หลักการบริหารองค์กร คือ หลักการบริหารจัดการองค์กร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการประสานงานแต่

ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ซึ่งโดยสรุปคือ ยกกระดับมาตรฐานการปฏิบัติเป็นสากล ส่งเสริมความรู้และความสามารถแก่บุคลากร สร้างความยุติธรรม ไม่มีอคติ และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพ

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวภาค 2 คือ การผสมผสานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้อันได้แก่ 1) ปฏิบัติด้วยเมตตา เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด การลงโทษอาจเหมือนยุติธรรมในกฎหมายอาญา แต่ไม่ได้แก้ไข หากปฏิบัติด้วยความมีเมตตา จะชำระความหลงผิดให้สำนึกและกลับตัวเป็นคนดี 2) สร้างสังคมคุณธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุขไม่หวาดระแวงภัยอันตราย เป็นความสุขที่สังคมต้องการ 3) ก้าวทันเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน กลายเป็นสิ่งจำเป็นในการทำงาน ในภาวะโควิด-19 ระบาดยิ่งเห็นประโยชน์ของการใช้เครื่องมือสื่อสารในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ บุคลากรจำเป็นต้องได้รับการอบรมให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติได้เท่าทันยุคเทคโนโลยีแห่งการสื่อสาร

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ให้ได้รับการดูแล เป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมการฝึกอาชีพ และเยียวยาจิตใจให้เป็นผู้ยึดมั่นในคุณความดี
2. นำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับบุคลากรศาลเยาวชนและครอบครัวในภาคอื่น
3. นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า มีประสิทธิภาพ
4. นำหลักธรรมอื่นมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานให้เกิดแนวทางใหม่ ๆ

#### ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความรู้เฉพาะทาง รวมถึงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจทางคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน
2. ดำเนินการบริหารจัดการโดยเน้นการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับปัญหาเด็กและเยาวชน และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ให้กับประชาชน
3. ควรพัฒนาให้ความรู้แก่บุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและทั่วถึง

#### ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจบุคลากรให้มีศักยภาพด้านการปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว

2. ควรเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาต่อ ยอดองค์ความรู้ต่อไป

3. ควรพิจารณาการบูรณาการกิจกรรมที่นำมาใช้เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของ บุคลากรด้วยกิจกรรมอื่น เช่น สัปดาห์ระดม 7 หรือ นารถกรณีธรรม 10 เป็นต้น

### เอกสารอ้างอิง

จิรนิติ หะวานนท์. (2556). *60 year Biography*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บิซซิเนสอาร์แอนด์ดี.

พงารัตน์ มาประณีต. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 20(20), 88-91.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2529). *ศาสตร์แห่งการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

พระครูพิบูลย์ธรรมสถิต ฐิตสุโข (ยังบุญส่ง). (2561). การนำหลักสารณียธรรม 6 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอนพิบูลย์ อำเภอรอนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช. *Journal of Nakhonratchasima College*, 12(1), 110-121.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป .อ.ปยุตโต). (2555). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: ผลิติมม์.

ภัทรพร สันตธาตาพร และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561). การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุน การประสานงานการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของผู้พิพากษาสมทบใน สำนักงานศาลเยาวชนและครอบครัว. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(ฉบับพิเศษ- 2), 278-290.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สงศรี ชมภูวงษ์. (2559). *สถิติสำหรับกรวิจัย*. นครศรีธรรมราช: สำนักส่งเสริมวิชาการ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

สำนักงานศาลยุติธรรม สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์. (ม.ป.ป.). *การจำแนก แก้ไข บำบัด พื้นฟู และติดตามเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาล ยุติธรรม : การจัดทำฐานข้อมูลองค์กรเครือข่ายและพัฒนาองค์กรในชุมชนเพื่อ รองรับเด็กและเยาวชนตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาล ยุติธรรม.

- อภิรดี โพธิ์พร้อม. (2554). การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหนทางสู่ความเป็นธรรมทางสังคมอย่างยั่งยืน ตอนที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- Adison, A. (2019). *Principles and concepts of POSDCoRB*. Retrieved March 20, 2017, from 29 January 2023, จาก <http://adisony.blogspot.com./2012/10/luther-gulick.html>